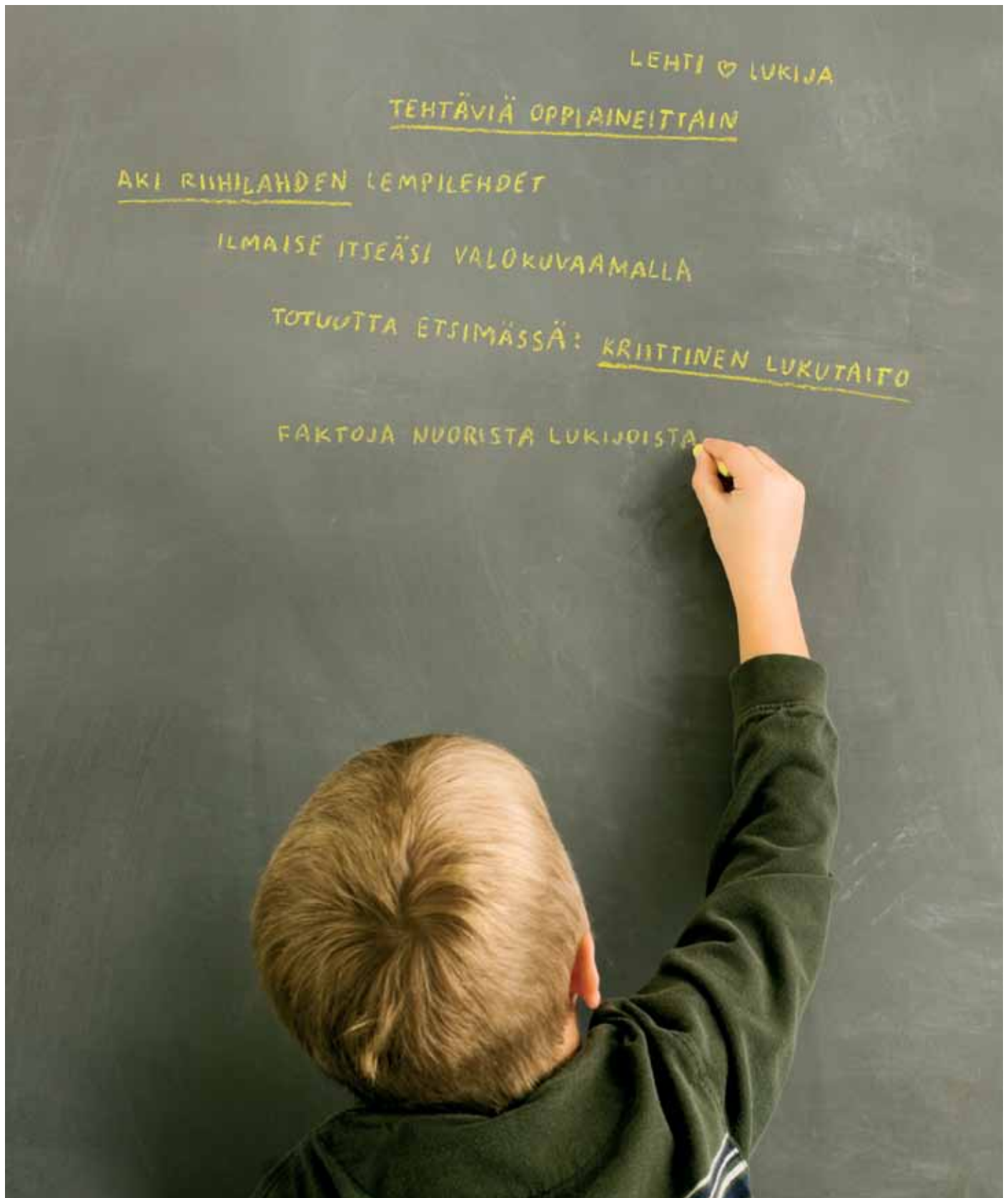

MUN OMA LEHTI!

KOULUJEN

AIKAKAUSLEHTIPÄIVÄ 11.11.2010

Oppimateriaali

I AIKAKAUSLEHTI OPETUKSESSA

Aikakauslehti on monipuolinen materiaali opetuksessa käytettäväksi. Lehdet käsittelevät eri aihealueita useista näkökulmista ja yhdistävät kuvan ja tekstin ainutlaatuisella tavalla. Aikakauslehti on täten innostava väline medialukutaidon opetukseen! Mun oma lehti! -oppimateriaalissa on tietoa aikakauslehdistä ja tehtäviä niiden käsittelyyn.

Materiaalin rakenne

- 1** Aikakauslehti opetuksessa -osiossa on tietoa aikakauslehdestä, nuorista lukijoista sekä tästä Mun oma lehti! -oppimateriaalista.
- 2** Lehti lukijalle -osiossa käsitellään aikakauslehden merkitystä nuorelle (ja miksei vanhemmallekin) lukijalle. Mun oma lehti! -osasta löytyy erilaisten lukijoiden tarinoita suhteista aikakauslehtiin. Osassa on myös lukijuuteen ja lukutottumuksiin liittyviä tehtäviä.
- 3** Mediakriittisyys -osassa pureudutaan siihen, kuinka kriittistä medialukutaitoa voidaan oppia aikakauslehtien avulla.
- 4** Lisätehtäviä -osassa on tehtäviä aikakauslehtien käsittelyyn avuksi.

Aikakauslehti on...

Aikakauslehti on vähintään neljä kertaa vuodessa ilmestyvä julkaisu, joka sisältää useita artikkeleita tai toimituksellista aineistoa. Aikakauslehti voi olla painopaperiltaan millainen tahansa tai se voi ilmestyä pelkästään verkossa.

Aikakauslehdet jaetaan yleisölehtiin, ammatti- ja järjestölehtiin ja asiakaslehtiin. Yleisölehdet taas jaetaan useisiin alaryhmiin kuten yleislehtiin, lastenlehtiin ja urheilu- ja liikuntalehtiin. Aikakauslehteä seilailemalla voi selvittää lehden kohderyhmän ja lajityypin. Valtaosa uusista lehtinimikkeistä keskittyy suppeaan aihealueeseen, kuten tiettyyn harrastukseen.

Lähde: Aikakauslehtifaktat 2009. Aikakausmedia

Materiaalin tehtävät on sovellettavissa eri-ikäisille ja eri oppiaineisiin. Tietulle kouluasteelle erityisesti soveltuvat tehtävät on merkitty värisymbolein:

- vk** Varhaiskasvatus
- ak** Alakoulu
- yk** Yläkoulu
- la** Lukio ja ammatilliset oppilaitokset

SISÄLLYS

1 Aikakauslehti opetuksessa	2
Nuorten mediankäyttö	3
2 Lehti lukijalle	4
Mun oma lehti!	6
3 Mediakriittisyys	12
Valokuva tutkimusmatkana todellisuuteen	16
4 Lisätehtäviä	18
Luokkalehti-kilpailun säännöt	20

Materiaalin tekijät	Kannen ulkoasu
Riitta Perälä, mediakasvatusasiantuntija, Aikakausmedia	Juha Murremäki
Hanna Niinistö, luokan- ja kuvataideopettaja	
Materiaalin tehtävät	Ulkoasu, taitto ja valokuvat
Mirka Kämäri, biologian ja maantiedon opettaja	Kirsi Tikkanen
Liisa Mikkola, historian ja yhteiskuntaopin opettaja	Maria Geddes
Kati Tuomainen, uskonnonopettaja	Jouni Lehtonen
Riitta Perälä, mediakasvatusasiantuntija	Metropolian Mediakeskus Valo
Lukijoiden haastattelut	
Tarja Vilén	

Nuorten mediankäyttö

Nuorten medioituneessa arjessa eri mediat ovat luontevasti mukana vapaa-ajassa, opiskelussa ja sosiaalisessa kanssakäymisessä. Nuorille on ominaista medioiden omaperäinen ja joustava käyttö sekä sukkuointi eri medioiden välillä. Tiedonhaku, ajatustenvaihto ja viihtyminen eivät sulje pois toisiaan. Sanoma Magazinesin teettämä tuore tutkimus osoittaa sekä "perinteisen" että "uudemman" median olevan läsnä lasten ja nuorten monimediassa arjessa.

Yhdeksän kymmenestä 8-18 -vuotiaista katselee televisiota päivittäin tai lähes päivittäin. Alakouluiässä etenkin pojat lukevat ahkerasti sarjakuvia. Muiden aikakauslehtien ja sanomalehden lukeminen lisääntyy iän myötä.

Pelejä pelaavat kaiken ikäiset, joskin pelaaminen vähenee 17-18 -vuotiaiden keskuudessa. Suosituimpia ovat nettipelit, seitsemän kymmenestä käyttää internetiä pelaamiseen vähintään kerran viikossa. Myös pelikonsolit ovat ahkerassa käytössä. Yli puolet pelaa pelilaitteilla ainakin kerran viikossa. Pojat ovat tyttöjä innokkaampia pelaajia.

Sosiaalista mediaa käyttää vain harva 8-10 -vuotiaista, mutta käyttö lisääntyy iän karttuessa, ja yli 70 prosenttia yläkoululaisista ja sitä vanhemmista käyttää netin yhteisöpalveluja. Samaa on havaittavissa musiikin kohdalla. Musiikin kuuntelu levyiltä, MP3-soittimelta tai radiosta on vielä suhteellisen vähäistä alakoululaisten keskuudessa, mutta lisääntyy voimakkaasti iän karttuessa.

Tyttöjen ja poikien eniten lukemat lehdet ikäryhmittäin

5-6-vuotiaat	7-8-vuotiaat	9-10-vuotiaat	11-12-vuotiaat
Aku Ankka	Aku Ankka	Aku Ankka	Aku Ankka
Nalle Puh	Aku Ankka - sarjisextra	Aku Ankka - taskukirjat	Aku Ankka - taskukirjat
Prinsessa	Prinsessa	Koululainen	Aku Ankka - sarjisextra
Aku Ankka - sarjisextra	Nalle Puh	Aku Ankka - sarjisextra	Koululainen

Tytöt

12-14-vuotiaat	15-17-vuotiaat	18-19-vuotiaat
Demi	Demi	Cosmopolitan
Aku Ankka	Aku Ankka	Pirkka
Suosikki	Cosmopolitan	Aku Ankka
MissMix	Pirkka	Yhteishyvä
Pirkka	Suosikki	Demi
7 päivää	MissMix	7 päivää
Suuri Käsityölehti	7 päivää	Trendi

Pojat

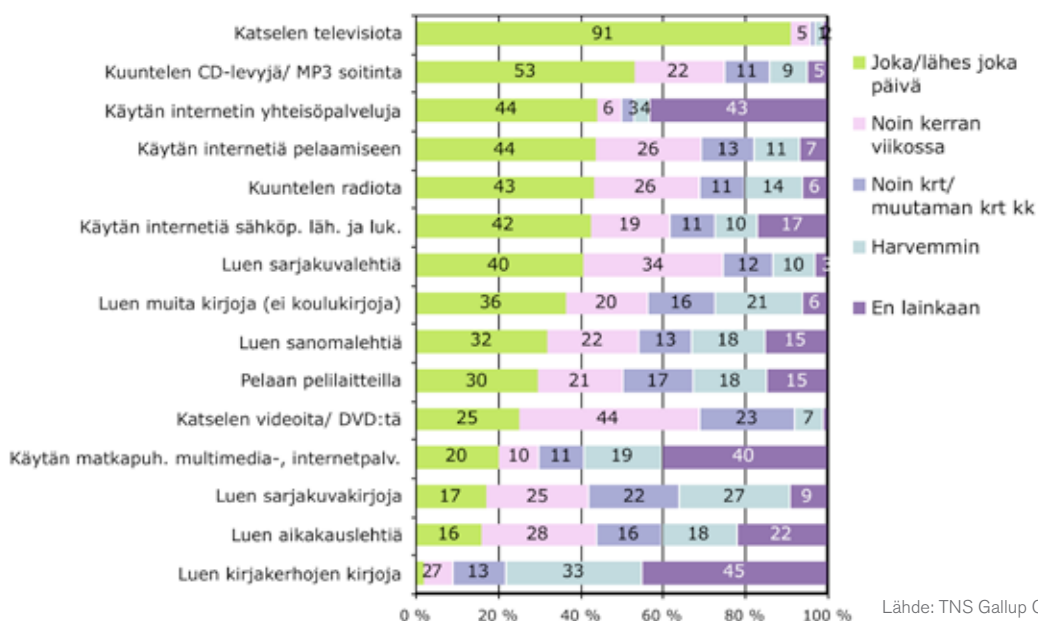
12-14-vuotiaat	15-17-vuotiaat	18-19-vuotiaat
Aku Ankka	Aku Ankka	Aku Ankka
Pelit	GTi-Magazine	GTi-Magazine
GTi-Magazine	7 päivää	7 päivää
Metsästys ja Kalastus	Tekniikan Maailma	Tekniikan Maailma
Pirkka	Pelit	Tieteen Kuvalehti
7 päivää	Tieteen Kuvalehti	MikroBitti
Suosikki	MikroBitti	Pelit

Lähde: Yippee 2008 -tutkimus, Sanoma Magazines Finland & TNS Gallup Forum
Lähde: Levikintarkastus, Kansallinen mediatutkimus, KMT Lukija 2009, 2010

Medioihin liittyvä harrastaminen ja tekeminen

Kuinka usein harrastaa/tekee seuraavia asioita

8-18-vuotiaat N=460

Lähde: TNS Gallup Oy 12/2009
(Sanoma Magazines Finland)

2 LEHTI LUKIJALLE

Aikakauslehti pitää pintansa netin rinnalla nuorten mediankäytössä. Aikakauslehden tehtävä ei ole kilpailla sanomalehtien tai netin kanssa uutistuotannossa vaan syventää tietoa. Nuorten mielestä aikakauslehti on vahvoilla taustoittaessaan ajankohtaisia asioita ja tarjoten näkökulmia eri äänillä.

Lehti <3 lukija

Aikakauslehden sivuille toimitetaan asiantuntevasti joukko ilmiöitä, jotka puhuttelevat lukijoita juuri tässä hetkessä. Moniin uutistoimituksiin verrattuna aikakauslehtien toimituksissa lehden tekemiseen on enemmän aikaa. Lehden tekemisen hidas luonne mahdollistaa syväänluotavien tekstien kirjoittamisen ja aiheiden tarkastelun eri kanteilta. Juttujen taustatyö on tehty huolella eikä lukijan tarvitse pohtia mikä on totta ja mikä ei.

Lehtien toimituksissa lukijan tarpeiden miettimiseen käytetään aikaa; lehteä ei tehdä kelle tahansa vaan juuri lehden omille lukijoille. Lehden lukija onkin nopeasti selvitettävissä selailemalla lehteä – melkein nimeä ja asuinpaikkaa myöten.

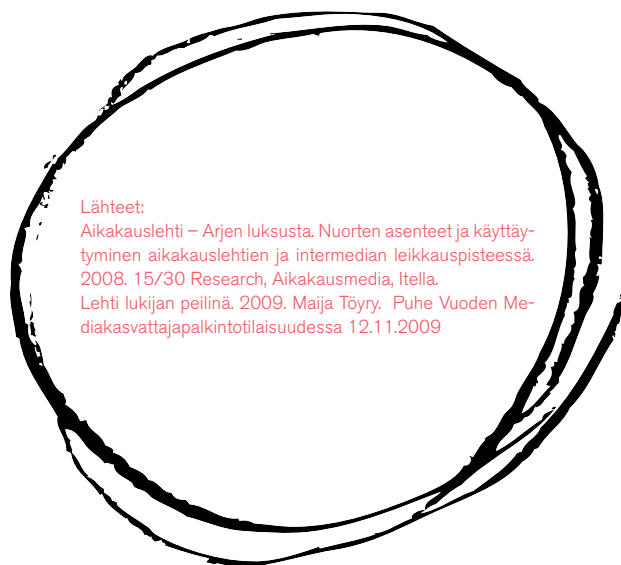
Kiireestä viis

Aikakauslehti ei ole *online*, ja tässä piilee yksi aikakauslehden valtiasta. Nykypäivänä niin nuorten kuin vanhempien elämä on kiireistä. Kaikkien ja kaiken tulee olla koko ajan saavutettavissa. Aikakauslehti tarjoaa mahdollisuuden seisahtua, rentoutua, irtautua ajasta ja paikasta, lentää omien unelmien perään – vaikkapa bussissa istuen. Mikä voisi olla ihanampaa kuin laittaa puhelin äänettömälle, keittää kuppi teetä ja vajota nojatuolin syövereihin oman lehden kanssa?

Asiantuntijuutta ja viihdettä

Aikakauslehdessä yhdistyvät lukijalle itselleen mieluisat aiheet ja lehden lukijoista koostuva yhteisö. Eri lehdet tarjoavat monipuolisia sisältöjä, joissa asiantunteva toimittaminen ja viihteellinen sisältö kohtaavat sopivassa suhteessa.

Nuoret kaipaavat aikakauslehdiltä toisaalta hyvinkin kriittistä otetta päivän polttaviin aiheisiin ja arvostavat oman kiinnostuksen kohteen syvällisen tiedon tarjoamista. Aikakauslehtien viihteellisyys taas tasa-painottaa muiden medioiden vakavampaa uutisvirtaa. Verkosta ja aikakauslehdistä etsittävällä viihteellisellä sisällöllä on erilainen käyttötarkoitus, joten netti ja lehti eivät ole toisiaan poissulkevia medioita.

Aki Riihilahti

33, jalkapalloilija

"Olen aina lukenut paljon lehtiä. Arkena on usein niin kiire, että tulee vain selettua uutiset läpi. Muutamat sanomalehdet ja aikakauslehdet ovat kuitenkin minulle erittäin tärkeitä. Kiinnostaviin aikakauslehtiin keskityn ja otan niille ajan, jotta voin käydä ne huolella läpi. Pelikassissa ja autossa kulkee aina mukana pari lehteä, ja tietysti kotona odottaa pino. Pelireissulle lähtiessä otan viidestä kymmeneen aikakauslehteä, koska bussimatkoilla ja hotelleissa on kerrankin aikaa lukea.

Tilaan joitakin lehtiä, kuten esimerkiksi GQ UK edition ja Apu. Irtonumero-ostoksiani taas ovat muun muassa Image, Economist ja Aku Ankka. Talouslehdet ovat tärkeitä, koska haluan seurata yhteiskunnallisia ja taloudellisia ilmiöitä. GQ UK editionissa taas on parhaat kolumnistit. Mietin joskus, että voisin hakea sinne kirjoittajaksi, koska pidin toimitustyylistä ja kolumnisteista niin paljon.

On vaikea sanoa, miksi juuri joku lehti on tärkeä. Olen valikoiva lukija ja en pysty lukemaan huonosti kirjoitettuja juttuja. Jotkut lehdet vain ovat kerta toisensa jälkeen vakuuttaneet ja saaneet lukemaan. On toki lehtiä, joita luen pelireissuilla ajanvietteenä ja viihteenä. Jos kuitenkin otan tosissaan aikaa jonkun lehden lukemiseen, on tärkeää että lehti on oivaltavasti kirjoitettu ja voin oppia jotain uutta.

Luen lähes päivittäin jotain, mutta ennen kaikkea pelireissuilla ja vapaapäivänä. Jalkapalloilijan arjessa tuli monena vuonna matkustettua jopa 100 päivää vuodessa, joten aikakauslehdillä on ollut iso rooli elämässäni viimeisen 10 vuoden ajan. Ulkomailla 11 vuotta ollessani tilasin muutamaa suomalaista lehteä jo pelkästään senkin takia, että oli todellista juhlaa lukea omalla kielellään oman maan tapahtumista.

Yleensä selaan ensin lehden läpi ja sen jälkeen luen oikein huolella mielenkiintoisimmat jutut. Säästän aika paljon lehtiä, ja kaikki mielenkiintoisimmat tai hyvin kirjoitetut jutut revin itselleni talteen. Leikkeitä on kertynyt pari lätkäkassillista. Tarkoitus on aina ollut, että lähettäisin erinomaisesti kirjoitetusta jutusta palautteena onnittelut ja kiitokset hyvästä jutusta, mutta yleensä tämä on valitettavasti jäänyt.

Aku Ankka on legenda ja se oli nuorena niin kova juttu, että oli aivan mahtavaa kun ensimmäistä kertaa pääsin siihen esiintymään Suomen maajoukkuepelaaja Aki Hiirilähtenä. Kyllä siinä esitettiin aika totuudenmukainen kuva urastani. Itse kirjoitin esipuheen Aku Ankkaan joskus taannoin ennen MM-kisoja, ja mietin sitä juttua varmaan pidempään kuin mitään koskaan muulloin kirjoittamaani.

Aikakauslehdet ovat minulle asiasisällön henkireikä. Nykypäivänä media tuottaa paljon viihteellistä sisältöä, joka on usein valitettavan yksipuolista. Mielestä Suomessa on todella korkeatasoinen ja monipuolinen aikakauslehtikulttuuri, ja onneksi sitä vielä arvostetaan. Aikakauslehdillä on tärkeä rooli, erityisesti syvällisempien asiajuttujen esilletuojana sekä erikoistumisena eri osa-alueisiin. Journalistisesti näen aikakauslehdet itseäni eniten puhuttelevana mediana."

Teksti: Tarja Vilén

” Oli aivan mahtavaa kun ensimmäistä kertaa pääsin Aku Ankkaan esiintymään

Rosa Suominen

17, Curly-lehden toimittaja

"Olen toiminut Curly-lehden toimittajana nyt kolme vuotta. Curly on nuorten tekemä lehti nuorille. Päädyin Curlyyn koulussa näkemäni ilmoituksen kautta. Lehden toimittaminen on mielenkiintoista ja antoisaa. Erityisesti kerrat, jolloin juttelemme toimituksen kesken lehdestä, taitosta ja tulevista jutuista, ovat hyvin mukavia. On myös mahtavaa päästä haastattelemaan ja kokeilemaan kaikenlaista uutta. Parasta ehkä kuitenkin on, että kirjoittaessa uusia juttuja oppii uusia asioita ja kehittyä.

Ensimmäinen juttuni oli aukeaman pituinen juttu flirttailusta. Olin kirjoittaessani ihan paniikissa ja minusta tuntui, etten voi mitenkään kirjoittaa juttua, koska se tulee lehteen kaikkien nähtäville. Nyt en

enää panikoi samalla tavalla, mutta aina on pieniä paineita lehtijuttujen kirjoittamisessa. Lehteen tulee yleensä juttuaiheita tai valmiita juttuja Taksvärkin kautta, sillä se on Curlyn kanssa yhteistyössä. Saamme itse ehdottaa omia aiheita, ja

” Olin kirjoittaessani ihan paniikissa ja minusta tuntui etten voi mitenkään kirjoittaa juttua

ideoita tulee myös opetusviraston kautta, sillä Curly on sen rahoittama.

Luen itse kotiin tulevia lehtiä, kuten Tiede-lehteä ja Aku Ankkaa. Välillä selailen myös Helsingin Sanomia, jos saan sen käsiini. Ystäväni kanssa käymme läpi nuortenlehtiä, kuten Suosikkia. Myös Cosmopolitan on suosittu kavereideni keskuudessa.

Näitä lehtiä luen, koska niistä löytyy yleensä aina jotakin mielenkiintoista ja uutta. Etsin uusia keksintöjä, tai viimeisimpiä vaatteita ja julkaisuusien kuulumisia. En kuitenkaan seuraa muotia niin, että aina tietäisin, missä mennään, mutta lehdistä saa hyvän yleiskäsityksen. Lehtijuttuja kirjoittaessa ja lukiessa on itse tullut hieman kriittisemmäksi, esimerkiksi siitä millainen on hyvä ja kiinnostava artikkeli.

Luen lehtiä yleensä syödessäni ilta- tai aamupalaa. Aika kuluu silloin mukavasti ja jaksaa keskittyä myös lukemaansa. Jos minulla olisi enemmän vapaa-aikaa, ja meille tulisi enemmän lehtiä kotiin, lukisin varmasti enemmän. Nyt koulukiireet ja ystävät vievät aikaa, joten lehtien luku jää välillä hieman sivuun. Luen lehtiä siis vain silloin tällöin kou-

lussa, kotona ja kavereiden luona. Joskus luen pitkillä bussimatkoilla tai kun odottelen jotakin, ja sattuu olemaan lehti tai kirja mukana.

Lehden tekemisessä on paljon hyviä puolia. On mahtavaa päästä haastattelemaan ja kokemaan kaikenlaista uutta. Minusta olisi hienoa opiskella toimittajaksi tulevaisuudessa, ehkä siitä tuleekin ammattini, ken tietää?"

Teksti: Tarja Vilén

Alex Juvander, 12 v. Koulumestarin koulu

"Luen säännöllisesti Koululaista, Aku Ankkaa ja Judo-lehteä. Aikaisemmin meille tuli kotiin myös Villakoira-lehti ja Nalle Puh. Monet kavereistani lukevat Koululaista, koska se tulee useille automaattisesti kotiin.

Harrastan Judoa, joten Judolehdestä saa hyödyllistä tietoa esimerkiksi tulevista leireistä. Lehdessä on myös kiinnostavia eri judoryhmien kuvia, ja siinä annetaan ohjeita heittoihin. Kaikista eniten luen Aku Ankkaa. Muita lehtiä luen vain toisinaan ajankuluksi.

Luen Aku Ankan heti koulun jälkeen, kun olen yksinään kotona. Enemmän aikaa kuluu kuitenkin netissä, kun haluan etsiä origami- ja lennokkiohjeita tai pelaan. Luen kuitenkin päivittäin aina tv-ohjelmat ja elokuvaesittelyt lehdestä."

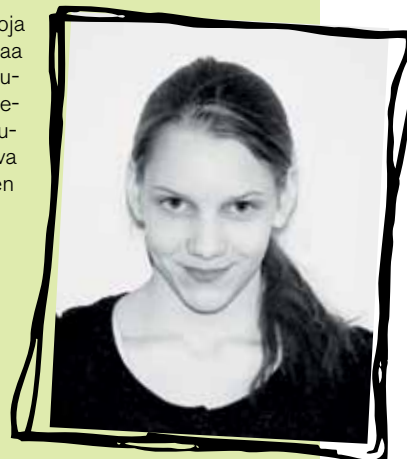

Sonja Rannisto, 12 v. Koulumestarin koulu

"Luen Koululaista, Aku Ankkaa ja Partio-lehteä säännöllisesti, ja ne tulevat minulle kotiin. Jos saan käsiini, luen toisinaan myös Lemmikkiä, Suosikkia tai sisustuslehtiä. Partio-lehdestä saa hyödyllistä tietoa omasta harrastuksesta ja Aku Ankkaa selailen, kun haluan rentoutua, Suosikista taas saa tietoa tapahtumista. Tykkään leikellä lehdistä kuvia ja kiinnittää niitä seinälle. Meidän kotiin tulee kaksi Koululaista, koska leikkelemme niistä pikusiskon kanssa eri kuvia.

Saatan lukea vanhoja Aku Ankoja uudestaan ja niiden lukeminen saa aina paremmalle mielelle. Koululaisesta luen kiinnostavia artikkeleita, kuten julkisten haastatteluja. Muoti- ja sisustuslehtiä on kiva lukea, ja suunnitella minkälaisen talon tai tyylin itse haluaisi.

Luen lehtiä usein koulun jälkeen samalla kun syön välipalaa tai läksyjen jälkeen. Saatan lukea lehtiä myös illalla ennen nukkumaanmenoa. En lue lehtiä netistä, koska monet sivustot ovat tylsiä."

Mun oma lehti!

Digikuva-lehti suomeksi suomalaisille

Lehteä kustantaa Bonnier Publications International AS ja se julkaistaan lähes samanlaisena tanskaksi, norjaksi, ruotsiksi ja suomeksi. Muissa kielissä lehden nimi on Digital Foto. Artikkelit käsittelevät digitaalista valokuvausta ja kuvankäsittelyä ja sopivat sen vuoksi kaikkiin maihin. Aineisto tehdään Tanskassa, mutta muiden maiden toimittajilta kysytään ideoita ja mielipiteitä. Suomen toimituskunnassa on 3–4 toimittajaa, jotka huolehtivat juttujen kääntämisestä ja lokalisoinnista eli paikallistamisesta.

Suomentaminen ja lokalisointi

Suomeen saapuvat jutut ovat valmiiksi taitettuja, siis samannäköisiä kuin valmiin lehden sivuilla, ja esimerkiksi kuvat ja taulukot ovat paikoillaan. Suomalainen versio tehdään suoraan taittoon, joten toimittajien on hallittava myös taitto-ohjelman käyttö. Lehtiin tehdään mm. oman maan kirja-esittelyjä ja tapahtumakalenteri, ja joskus esitellään suomalaisia valokuvaajia. Lehdessä on ollut myös pohjoismaisia valokuvuskilpailuja, joissa suomalaiset ovat menestyneet varsin hyvin. Yleensä suomalaiset lähettävät hieman muita vähemmän kuvia ja kysymyksiä lehteen. Kääntäjä-lokalisoijat huolehtivat siitä, että suomalainen lukija ymmärtää juttujen ideat sillä tavalla kuin alkuperäisessä jutussa on tarkoitettu. Kääntäminen ei ole sanojen tai lauseiden kääntämistä, vaan ajatusten välittämistä. Myös melko samankaltaisten Pohjoismaiden välillä on kulttuurieroja, jotka kääntäjän pitää havaita. Suomessa on erityisesti teknisen alan lehdissä totuttu tiukan asialliseen tyyliin, kun taas tanskalaiset kirjoittavat maalailtavammin. Ilmaisuja pitää joskus loiventaa, jottei teksti vaikuta suomalaisesta lukijasta koomiselta. Nykyaikaisen lehtijutun teksti ja kuvat ovat kokonaisuus, jotka tukevat toinen toistaan. Taittoon käännettäessä erityishaasteena on, että kullekin tekstiosiolle on varattu määrämittävä tila, johon suomalainen teksti on sovittava.

Pekka Helos, toimittaja, Digikuva
www.digi-kuva.fi

» Kääntäminen ei ole sanojen tai lauseiden kääntämistä, vaan ajatusten välittämistä

Tosiystävä ja stylisti

Miss Mixin lukija, 12-19 -vuotias tyttö, on Miss Mixin jokaisen jutun lähtökohta ja innoittaja - usein hän on myös lähettänyt meille juttuidean tai toimii jutussa lähteenä, kommentoijana tai haastateltavana. Toimituksen teini-ikästä on jo jokunen vuosi aikaa, joten lukijoiden kuunteleminen on erityisen tärkeää myös siksi. Syynäämme jokaisen lukijapalautteen perusteellisesti. Siinä riittääkin tekemistä, sillä Miss Mixin lukijat lähettävät palautetta ja ideoita todella aktiivisesti. Saamme päivittäin kymmeniä palautteita: ruusuja ja risuja, toiveita, ehdotuksia, ideoita ja kannustusta. Julkaisemme lukijoiden kommentteja lehdestä Lukijaposti-palstallamme.

Juttuideoita netistä

Seuraamme päivittäin myös Miss Mixin nettisivuilla käytäviä keskusteluja sillä silmällä: mikäli jokin aihe puhuttaa lukijoita netissä, siitä saattaa hyvinkin riittää jutun juonta myös lehteen. Lukijat myös tuottavat lehteen sisältöä: esimerkiksi Salakuunneltua-palstan jutut tulevat suoraan lukijoilta. Lehdessämme julkaistaan useita palstoja, kuten lääkärin ja psykologin palstat, joilla asiantuntijat auttavat lukijoita heidän ongelmissaan. Mikäli jokin asia tuntuu askarruttavan monia kysyjä, aiheesta saatetaan innostua kirjoittamaan lehteen myös juttu. Käsittelemme näitä aiheita aina ennen kuin alamme koota uutta numeroa.

Ystävälle

Miss Mixin kohderyhmä on haastava. 12-vuotiaan tytön elämä on eri vaiheessa kuin 19-vuotiaan. Jokaiselle täytyy löytyä juuri häntä kiinnostavia juttuja, ja toimittajan on juttua kirjoittaessaan pidettävä mielessä niin ne nuoremmat kuin vanhemmatkin lukijat. Juttujemme sävy onkin lukijaa kunnioittava hänen iästään riippumatta. Myös tästä syystä toimitajamme kysyvät lukijoilta heidän kokemuksiaan ja mielipiteitään nettisivullamme. Miss Mix ei koskaan holhoa lukijoitaan. Miss Mix on kuin vastuuntuntoinen ja luotettava ystävä, joka seisoo tytön rinnalla niin iloissa kuin suruissakin - ei sormea heiluttava täti. Emme myöskään unohda tyttöyteen kuuluvia ihania asioita, kuten muoti. Tosiystävä ja stylisti samassa paketissa!

”Miss Mix ei koskaan holhoa lukijoitaan!

Miss Mixin tekeminen on palkitsevaa, sillä lehteä ei tarvitse tehdä tyhjiin. Aktiiviset lukijamme pitävät huolta siitä, että tiedämme, missä olemme onnistuneet ja missä on vielä kehittämisen varaa.

Antti Aro, päätoimittaja, MissMix
www.missmix.fi

vk ak

1 Minkälaisen lehden tekisit itsestäsi? Piirrä kansikuvaksi omakuva ja anna lehdelle nimeksi oma nimesi. Kirjoita kanteen vielä kaksi tai kolme otsikkoa.

2 Mieti minkälainen lukija olet. Keskustele parin kanssa, kirjoita ajatuksia vihkoosi tai piirrä kuva. Mitä lehtiä tai kirjoja luet mieluiten? Missä luet niitä? Milloin luet?

ak yk

3 Valitse mikä tahansa lehti ja pohdi kenelle lehti on suunnattu. Lukija on:

Nimi _____

Ikä _____

Kotipaikkakunta _____

Perheeseen kuuluu _____

Harrastukset _____

Lempimusiikkia on _____

Lempielokuva on _____

Lempiruoka on _____

4 Etsi lehti, jonka kohderyhmää olet. Löytyykö lehdestä juttua, joka tuntuu olevan juuri kuin sinulle kirjoitettu? Mitä aihetta juttu käsittelee? Miksi sopivaa juttua ei löytynyt?

yk la

5 Valitse mikä tahansa lehti - vaikka silmät kiinni. Vaikka lehti ei vaikuttaisikaan olevan sinulle tarkoitettu, tutki lehden kansiosikoita ja mieti mikä jutuista voisi olla kiinnostava. Lue juttu, ja pohdi miten jutun näkökulman saisi kiinnostavammaksi itsesi kannalta. Ketä toimittaja olisi voinut haastatella? Mitä olisit itse kysynyt haastateltavalta? Minkälaisen kuvan olisit itse ottanut?

6 Tuleeko sinulle aikakauslehtiä kotiin vai ostatko mieluummin lehtien irtolukijakortteja? Pohdi miten lehden kanta ja sisältöä suunniteltaessa otetaan huomioon sekä tilaajat että irtolukijakorttien ostajat.

ak yk la

7 Mietikkää esim. ryhmässä miten seuraavat ominaisuudet kuvaavat aikakauslehteä, sanomalehteä, verkkolehteä, televisiota ja radiota:

- nopea
- hidas
- ajankohtainen
- syventävä
- läheinen
- etäinen
- objektiivinen
- henkilökohtainen
- tylsä
- trendikäs
- konservatiivinen
- tulevaisuuteen katsova
- luotettava

yk la

8 Lehdissä usein puhutellaan lukijaa. Lue mitä tahansa lehteä, ja etsi sieltä kohtia, joissa sanat osoitetaan suoraan lukijalle. Onko lukijan puhuttelu esimerkiksi sisarellista, kollegiaalista, suoria käskyjä?

ak yk

9 Etsi lehtinipusta lehtiä, jotka on painettu erilaisille papereille. Tunnustele paperia selatessasi lehteä. Miltä paperi tuntuu? Minkälaisia mielikuvia erilaiset paperit aiheuttavat?

LEHDEN SUUNNITTELUN AVUKSI

4 Sisältö lehteen

Kirjoittavat toimittajat tekevät taustatyön juttuihinsa: haastattelevat mm. asiantuntijoita ja selvittävät faktoja. Näiden pohjalle rakentuu juttu, josta voi ilmetä toimittajan oma näkökulma aiheeseen.

Valokuvaajat ja kuvittajat pohtivat yhdessä toimittajien kanssa minkälaisia kuvia jutun yhteyteen tulee. Kuka ja mitä valokuvissa näytetään; rajaus, liike, kuvakulma, sommittelu jne. Abstraktien kuvitusten avulla on helpompi kuvittaa vaikeita aiheita, ja grafiikat taas havainnollistavat lukumääriä.

Lehdissä on rakenne; alussa silppupalsta, keskellä pidempiä artikkeleita ja lopussa taas lyhyempiä juttuja. Miettikää lehteen sivukartta Koululehtikoneen avulla. Yhdistelkää eri sivupohjia saadaksenne sopivan pohjan jutuille.

Sivukartta

3

Miettikää miksi teette lehteä. Onko lehdellä sanoma? Mistä asioista lehdessä kerrotaan ja millä tyylillä? Mikä on lehden nimi?

Juttuja lehteen voi olla helpompi miettiä, jos pohditte ensiksi kenelle lehti on tarkoitettu. Luokkaa mielikuvitushenkilö, jolle lehteä teette. Miettikää hänelle nimi, ikä, asuinpaikka, harrastukset, perheenjäsenet jne.

1 Lehden konsepti eli idea

Pitäkää toimituspalaveri: kuka kirjoittaa juttuja, kuka miettii lehden kantta ja läpi lehden toistuvaa ulkoasua, kuka valokuvaa ja miettii kuvitusta? Jokaisella roolilla on vaikutusta muihin työtehtäviin – lehden tekeminen on yhteistyötä!

Pääkirjoituksella, kolumnilla, silppupalstalla, henkilöjutulla ja reportaaseilla on omat tarkoituksensa lehdessä. Miettikää mistä aiheista haluatte kirjoittaa lehteen ja selvittäkää kunkin juttutyyppin tyylit. Päättäkää myös yksityiskohdista: kirjoitetaanko juttuihin ingressit? Entä väliotsikot?

2 Juttujen ja kuvituksen ideointia

Lisää yksityiskohtaisempia ohjeita ja vinkkejä lehden tekoon löytyy edellisvuosien Aikakauslehtipäivän oppimateriaaleista osoitteesta www.aikakauslehdet.fi/opetus -> Koulujen Aikakauslehtipäivä - 2007: valokuva, 2008: jutut, 2009: kansi

3 MEDIAKRIITTISYYS

Kriittinen (media)lukutaito

Media synnyttää ja muokkaa käsityksiä itsestä ja maailmasta. Mediakasvatuksen keskeinen tavoite on kriittinen medialukutaito. Kriittinen medialukutaito määritellään kyvyksi kyseenalaistaa, kysyä ja tehdä omia valintoja. Kriittinen lukutaito rakentuu uteliaisuudelle - mitä maailmalle, ihmisille, ympäristölle ja itselle tapahtuu, se etsii totuutta - mitä on käynnissä pinnan alla, mitkä ovat taloudelliset ja poliittiset intressit, ja sen päämääränä on toisen tekeminen - miten voin itse vaikuttaa asioihin.

(Media)tuotteita ei ole ilman niiden kulutusta: tuotteita kaupitellaan kuluttajille ja kuluttajia puolestaan mainostajille. Median vastaanottoa ja kulutusta tutkitaan kulutustottumusten ja -käyttäytymisen selvittämiseksi, päämääränä liiketoiminnan vahvistaminen. Lapset ja nuoret käyttävät mediaa paitsi odotetusti, myös luovasti omien tarpeidensa pohjalta. He tuottavat median sisällöille eri merkityksiä ja käyttötapoja kuin niille on suunniteltu.

Mediakasvatuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on synnyttää tiedostava suhde mediakulutukseen, joka tarkoittaa kykyä arvioida kuluttamista sekä sen eettisyyttä, huomioida ympäröivän maailman ongelmat ja osallistua yhteiskunnallisesti niiden ratkaisemiseen. Medialla on erilaisia tehtäviä. Se voi esimerkiksi uutisoida, viihdyttää, neuvoa, tukea tai rentouttaa. Toisinaan medialla on yhteiskunnallisia päämääriä ja tehtäviä, toisinaan ei. Vaikka medialla ei olisi selkeitä yhteiskunnallisia päämääriä tai tehtäviä, sen on mahdollista toimia asian hyväksi.

Kysymyksiä kriittisen medialukutaidon harjoitteluun:

- Mitä aiheita, henkilöitä, asioita, tapahtumia tai ilmiöitä esityksessä tai tuotteessa kuvataan?
- Miten ne kuvataan?
- Miksi tuote, esitys tai viesti on tehty tai lähetetty?
- Kenen päämääriä sisällöt edistävät tai palvelevat??
- Millä tekniikoilla mielenkiinto herätetään? Mikä herätti sinun mielenkiintosi?
- Miten uskot erilaisten ihmisten ymmärtävän viestin?
- Mitä elämäntyylejä tai arvoja siinä esitetään? Mitä on jätetty esittämättä?
- Minkälaisen näkökulman tuote tai viesti rakentaa maailmaan?
- Kuka tai ketkä ovat tehneet tuotteen tai luoneet viestin?
- Kenelle se on tarkoitettu? Miten sitä markkinoidaan tai levitetään?
- Mitä tuotteesta, esityksestä tai viestistä seuraa?

Mainonnan lukutaito

Mainonnan lukutaito on osa medialukutaitoa. Tiedostamattaan tai tiedostaa ihminen vastaanottaa päivittäin lukuisia mainosviestejä, jotka pyrkivät useimmiten vaikuttamaan järkeen tai tunteisiin. Jos aikaisemmin mainoksilla jaettiin tietoa tuotteesta, nyt niillä herätetään mielikuvia ja ohjataan kuluttajaa lisätiedon pariin. Mainonta on erottamaton osa mediaa.

Hyvä mainos herättää tunteita. Se voi naurattaa, itkettää, suututtaa tai raivostuttaa. Mainosten tutkiminen yhteisesti kehittää ymmärrystä mediasta ja mediakriittisyyttä. Mainoksia tarkastelemalla voi harjoitella, tutkia ja pohtia esimerkiksi mainosten:

- analysointia ja tulkintaa
- kaupallisia tai yhteiskunnallisia päämääriä
- suostuttelu- ja houkuttelukeinoja
- tarinankerrontaa

Lähdekritiikki

Eri tarkoituksiin on tarjolla erilaisia tiedonlähteitä, kuten painettuja kirjoja ja lehtiä, elektronisia aineistoja, internet, televisio, radio tai asiantuntijat. Paitsi oikeaa, myös virheellistä tietoa välitetään sekä tarkoituksella että vahingossa. Huomaamattamme saatamme itsekkin syyllistyä virheellisen tiedon levittämiseen. Tiedon kriittinen sisällöllinen arviointi onkin olennainen osa tiedon käyttöä. Lähdekritiikki tarkoittaa lähteen käyttökelpoisuuden arviointia. Jotta tiedettäisiin, mihin tarkoitukseen tieto on tuotettu, on selvítettävä esimerkiksi kuka tiedon on tuottanut, millainen on hänen suhteensa aiheeseen ja hän sillä pyrkii. Sisällön arvioinnin keskeisiä kriteereitä ovat:

Luotettavuus: Kuinka luotettavaa tieto on, onko sisältö virheetöntä, toimitettua, arvioitua...

Tekijän asiantuntijuus: Kuka on tekijä? Onko tiedon takana alan asiantuntija vai miten tieto on rakentunut?

Puolueettomuus: Onko sisältö puolueetonta ja tasapuolista, vai yritetäänkö sillä vaikuttaa mielipiteisiin?

Ajankohtaisuus: Milloin tieto on julkaistu? Miten tuotetta ja ajantasaista se on?

Kattavuus: Miten laajasti ja syvällisesti aihetta on käsitelty?

Tekijänoikeudet

Jokaisella kuvalla, tekstillä, elokuvalla tai musiikkikappaleella on tekijänsä. Yksikään teos ei synny ilman tekijää ja hänen työpanostaan. Tekijällä on oikeus teokseensa. Tekijänoikeus tarkoittaa sitä, että teoksen tekijä saa päättää saako teosta käyttää, ja jos saa, niin kuka saa, missä, miten ja mihin hintaan.

Teos voi olla mikä tahansa sen verran omaperäinen luovan työn tulos, ettei kukaan toinen tekisi täysin samanlaista. Teos voi olla esimerkiksi kuvataidettunnilla tehty piirustus, sarjakuva tai valokuva, äidinkielen tunnilla kirjoitettu lehtiartikkeli tai aine. Tai se voi olla aikauslehdessä julkaistu valokuva, radiosta kuuluva musiikkikappale, runo tai puistosta löytyvä patsas. Teoksen tekijä voi olla yhtä hyvin lapsi kuin aikuinenkin. Yhtälailla kuin toimittajalla, kirjailijalla, muusikolla, pelintekijällä tai kuvaajalla, myös sinulla on oikeus päättää omien teostesi käytöstä.

Lähteet ja lisätieto:

Herkman, Juha 2007. Kriittinen mediakasvatus. Vastapaino.

Kupiainen, Reijo & Sintonen, Sara 2009. Medialukutaidot, osallisuus, mediakasvatus. Palmenia. Gaudeamus.

Malmelin, Nando 2003. Mainonnan lukutaito. Gaudeamus.

www.tslt.fi

Tekijänoikeus suojaa luovaa työtä -sivusto, josta löytyy tietoa ja materiaalia tekijänoikeuksien käsittelyyn lasten ja nuorten kanssa.

www.tekijanoikeus.fi

Tekijänoikeuspäivän materiaali, jossa voi esimerkiksi sarjakuvakerronnan avulla tutustua tekijänoikeuksiin.

www.kopiraitti.fi

Tietoa koulumaailman tekijänoikeuksista.

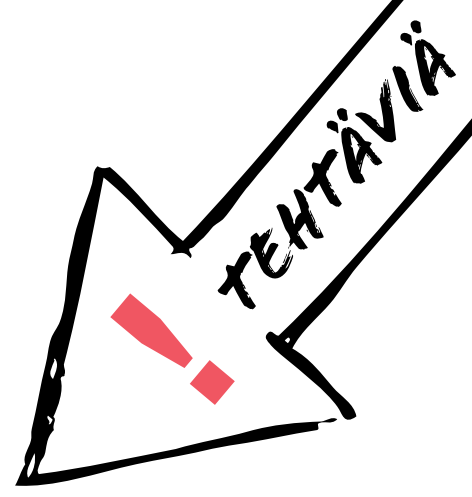
www.03.edu.fi/oppimateriaalit/lahdeesiin/

Lähde esiin -materiaali lähdekritiikistä ja tekijänoikeuksista.

<http://www.amk.fi/opintojaksot/030903/1136829497016.html>

Virtuaaliammattikorkeakoulun opas tiedonhankinnan perusteisiin.

vk ak

- 1 Leikkaa aikakauslehdistä kuvia lapsista, naisista ja miehistä. Kootkaa ryhmässä kuvat lapsista yhdelle isolle paperille, naiset toiselle ja miehet kolmannelle. Minkälaisia ilmeitä heillä on? Mitä he kuvissa tekevät?
- 2 Piirrä tai askartele mainos, jossa mainostetaan esimerkiksi lempiruokaasi tai lempileluasi. Muista myös suunnitella mainoslause.
- 3 Pohtikaa ryhmässä mikä on joukkoviestin. Miettikää sitten pareittain tai yksin mitä joukkoviestimiä on olemassa. Minkälainen tehtävä milläkin viestimellä on?

yk la

- 4 a) Mitä tehtäviä joukkoviestimillä on?
b) Vapaa ja valpas media on demokratian perusedellytys. Miksi?
c) Mihin aikakauslehtiä tarvitaan?
- 5 Media käyttää huomiovaltaa – se voi nostaa joitakin asioita esiin ja jättää jotkut asiat kokonaan huomiotta. Media voi myös tehdä ”kärpäsestä härkäsen”. Anna esimerkkejä tilanteista, joissa media on näin tehnyt.
- 6 a) Miksi mediakriittisyys on tärkeää?
b) Mitä voisi seurata kriittikittömästä suhtautumisesta joukkoviestimiin?
- 7 a) Miten aikakauslehdissä näkyy poliittinen päätöksenteko?
b) Pitääkö aikakauslehtien mielestäsi ottaa kantaa yhteiskunnallisiin asioihin? Perustele vastauksesi.
- 8 a) Etsi saamistasi aikakauslehdistä juttuja yhteiskunnallisista vaikuttajista (poliitikoista, yritysjohtajista jne.) Minkälaisen aiheiden yhteydessä he esiintyvät? Mitä asioita artikkeleissa korostetaan?
b) Pohdi, onko demokratian kannalta haitallista, että poliitikot esiintyvät aikakauslehdissä myös kertomassa omasta yksityiselämästään.

la

- 9 a) Miten aikakauslehtien toimituksellinen sisältö ja mainokset eroavat toisistaan?
b) Voivatko toimituksellinen sisältö ja mainos myös sekoittua? Etsi esimerkkejä!
- 10 Vertaile kahta tai useampaa aikakauslehteä.
a) Minkälaisen roolin lehti antaa naiselle?
b) Miten miehet esitetään?
c) Miten eri vähemmistöt näkyvät lehdessä?
- 11 Etsi saamistasi aikakauslehdistä esimerkkejä, joissa artikkelin tehtävä on ensisijaisesti:
a) tarjota puolueetonta tietoa
b) viihdyttää
c) tarjota tietoa ja viihdyttää
d) tuoda esiin kirjoittajan omia näkökulmia ja mielipiteitä
e) mainostaa tai piilomainostaa jotakin.
- 12 Rohkaistaanko aikakauslehdissä mielestäsi osallistumaan ja vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin vai hyväksymään asiat sellaisina kuin ne ovat? Selaile erilaisia lehtiä, ja etsi esimerkkejä molemmista.
- 13 Valitse aikakauslehtivalikoimasta yksi artikkeli ja vastaa seuraaviin kysymyksiin:
a) Kuka tekstin on kirjoittanut?
b) Mikä teksti on kyseessä?
c) Miksi teksti on kirjoitettu ja mihin se pyrkii?
d) Kenelle teksti on tarkoitettu?
e) Onko toimittaja tekstissä ulkopuolinen vai minä-muodossa läsnä? Miten se vaikuttaa tekstiin? Näkyykö tekstissä toimittajan mielipide vai onko juttu neutraali?
- 14 a) Tutki lehtien kansia ja juttujen otsikoita. Miten niiden avulla pyritään houkuttelemaan lukijaa lukemaan artikkeleita?
b) Vastaako lehtien sisältö mielestäsi sitä, mitä kannessa luvataan?

Valokuvaus tutkimusmatkana todellisuuteen

Valokuvaaminen merkitsee **kokemuksien jakamista**. Kuvan kautta voi kertoa, kuinka hahmottaa todellisuutta, mikä on itselle tärkeää, mitä ihmettelee ja mitä on oivaltanut. Tekemällä valokuvia, voi tuntea itsensä olennaiseksi suhteessa maailmaan.

Valokuvan rikkaus on paradoksaalisesti sen yksinkertaisuudessa. Vaikka valokuva onkin sidoksissa näkyvään todellisuuteen, tarjoaa se myös mahdollisuuksia kertoa aiheista, jotka eivät ole näkyviä. Tunteet ovat asioita, joiden purkamiseen eivät sanat riitä. Taiteen tekeminen on tie niiden mysteerien avaamiseen, mitä ihmisen mielessä liikkuu.

Valokuvaus yhdistää sekä uuden oppimisen että **itsensä ilmaisun** vailla kielen luomia rajoituksia. Visuaalinen kulttuuri ylittää raja-aitoja tarjoten mahdollisuuksia kommunikointiin laajalla kentällä. Valokuvan äärellä voi löytää erilaisuudesta samankaltaisuuksia yllättävienkin tulkintojen kautta.

Valokuvaus tarjoaa mielekästä kokemista kaikille ja jokainen löytää siihen oman lähestymistapansa. Se ei ole vain yksilölaji vaan pari- ja ryhmätyö **tarjoavat uusia teitä** vuorovaikutukselliseen kohtaamiseen. Samalla visuaalinen hahmottamiskyky ja kuvan lukutaito kehittyvät, kun asetetaan kriittisesti tarkastelemaan kuvaa, toisen tulkintoja kuunnellen.

Oman suhteen luomisesta maailmaan kameraa käyttäen, voi muodostua mielenkiintoinen tutkimusmatka todellisuuden eri ulottuvuuksiin. Kun valokuvausta käytetään oppimisen välineenä, tarjoaa myös mediamaailma sille hyvän lähtökohdan. Median luoman todellisuuskuvan ja omakohtaisen kokemuksen ja omien mielipiteiden välinen kriittinen tarkastelu saa valokuvauksesta erinomaisen työvälineen.

Liisa Söderlund, toiminnanjohtaja, Kameraseura

Teema ja variaatiot

Valitaan yksi yhteinen teema päivän uutisaiheista tai naistenlehtien sivuilta. Jokainen lähtee työstämään aihetta itsenäisesti etsien oman näkökulmansa siihen ja tehden valokuvasarjan. Mielenkiintoista on huomata, kuinka erilaisia kuvasarjat lopulta ovat.

Sommittelulla merkityseroja

Kuinka lehtikuvaaja käyttää hyväkseen kuvakulmia? Urheilukilpailun voittaja kuvataan alhaalta ylöspäin, lapset taas ylhäältä alaspäin. Tutkitaan lehtikuvien sommitelua ja kuvitetaan henkilöjuttu lehteen, pohtien kuvakulmien merkityksiä ja kuvien vastaanottoa.

Kuvan rajaus

Tutkitaan lehdistä kuvia, pohtien mitä kuvan ulkopuolelle on jäänyt. Valokuvaaja tekee rajauksen arvottaen samalla, mitä haluaa näyttää katsojalle, mikä on hänelle itselle merkittävää, mikä ei. Valitaan kaikille sama kohde, esimerkiksi katunäkymä ja jokainen kuvaa sitä haluamalla tavalla. Vertaillaan kuvia, jotka kertovat kunkin arvomaailmasta ja kiinnostuksen kohteista.

Valintojen edessä

Jokaista valokuvaa edeltää monta valintaa. Osa niistä tehdään jo kamerakaupassa, pääosa kuvauspaikalla.

Kuvaajan omat valinnat määräävät, miten liike näkyy kuvassa tai kuinka kohde erottuu taustastaan. Tekniikalla on sormensa pelissä myös värikerronnassa ja vallitsevan valon tunnelman tavoittamisessa. Jokainen valinta vaikuttaa siihen, millä kuva näyttää.

Tekniikan huimasta kehityksestä huolimatta kuvaajan on edelleen tunnettava sekä kamerasuunnittelun mahdollisuudet että rajat. Kamera ei tunnista aiheitamme ja voi siksi painottaa väärää asioita. Kuvaajan on ohjattava kamerasuunnittelun automatiikkaa. Kamerasuunnittelun ja objektiivin toisto asettaa tietyt rajat, aihe omansa. Nopeiden tilanteiden hallinta vaatii tekniikan ja ilmaisun saumatonta yhteispeliä.

Luovan valokuvauksen tie alkaa siitä, että uskaltaa kääntää kamerasuunnittelun automaattista tilaan (P), joka mahdollistaa automatiikan ohjauksen. Tällöin siirretään monta japanilaisen insinöörin tekemää valintaa itsellesi.

Teksti ja kuvat: Pekka Punkari, päätoimittaja, Kamera-lehti

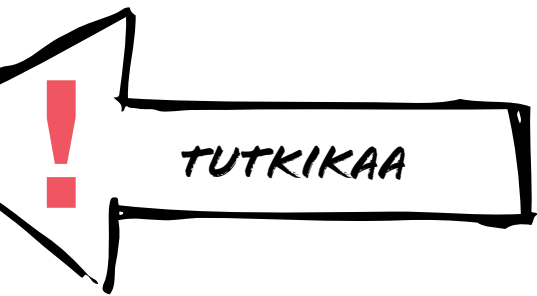
Vinkkejä kuvaukseen ja kamerasuunnitteluun:

www.kamera-lehti.fi sekä
Pekka Punkarin oppaat Digi-
fotokoulu ja Digijärkkärikoulu
www.docendo.fi

MONTA VALINTAA:

Kamera	Liikkeen toisto
Objektiivi	Syväterävyys
Tarkennus	Rajaus
Valotus	Kuvakulma
Värintoisto	Lisävalo

Yksinkertaisistakin kamerasta löytyy yösalamatoiminto, joka valottaa mukaan myös taustan. Automaattisalama ei olisi tunnelmaa tavoittanut.

Sama kohde kuvattu laajakulmalla ja saman objektiin 3x-zoomauksella. Vaikuttava ero.

Monipuolisella kameralla kuvaava voi päättää, kuinka liike näkyy tai millainen terävyyalue kuvaan synty.

4 LISÄTEHTÄVIÄ

Elämänkatsomustieto

ak

1 Valitse lehdestä kiinnostavan näköisen henkilön kuva. Keksi ihmisestä tarina. Mistä hän on kotoisin? Millainen perhe hänellä on? Millaisessa maassa tai ympäristössä hän asuu? Onko hän onnellinen? Mieti miten kuvan henkilön elämä poikkeaa omasta elämästäsi.

vk

2 Aku Ankka joutuu usein pulaan tai riitaan. Lue yksi sarjakuva ja kerro omin sanoin miten Aku joutui tuohon tilanteeseen ja miten hän selvisi siitä. Miten sinä selvitäisit Akun ongelman tai riidan?

3 Kultainen sääntö "Tee toisille niin kuin toivot toisten tekevän sinulle." on yleinen ohjenuora monissa kulttuureissa ja monenlaisissa katsoimuksissa. Keksi esimerkkejä kuinka voit toteuttaa ohjetta omassa elämässäsi. Etsi esimerkkeihin kuvia eri lehdistä.

ak yk

4 Pohdi, mitkä ovat olleet elämässäsi merkityksellisiä tapahtumia. Tee niistä A4- tai A3-kokoiselle paperille aikajana, jolle merkitset sinulle tärkeät tapahtumat tai ajanjaksot. Vertaa janoja ystäväsi kanssa: löytyykö yhteneväisyyksiä? Perustele miksi valitsemasi tapahtumat ovat olleet mieleenpainuvia tai merkittäviä. Etsi lehdistä kuvia ja otsikoita kuvittamaan aikajanaa.

yk

5 Millaisilla valinnoilla tai teoilla yksittäinen ihminen voi pitää huolta luonnosta? Miten omat jokapäiväiset valintasi vaikuttavat ympäristöömme tai tulevaisuuteemme? Onko ihmisellä omien valintojensa kautta vastuu toimia esimerkiksi niiden hyväksi, jotka eivät ole vielä syntyneetkään? Etsi lehdistä tarinoita, juttuja ja kuvia ihmisistä, jotka tavalla tai toisella huolehtivat ympäristöstä teoillaan.

la

6 Kehittele viisi elämänohjetta, joiden avulla maailmassa olisi mahdollista elää "puhtaalla omallatunnolla". Pohdi vastaavasti mitkä voisivat olla viisi kieltoa, joiden avulla yhteiskunnassa voitaisiin elää niin, että ihmisoikeudet toteutuisivat. Valitse tämän jälkeen kaksi erilaista lehteä (esim. luontolehti ja talouslehti) ja katso löytyykö näistä juttuja, jotka liittyvät omiin ohjeisiisi ja kieltoihisi.

7 Etsi Meidän Perhe- tai muusta perhelehdessä esimerkkejä tai ohjeita siihen kuinka erilaisia lasten kasvuun tai perheiden toimintaan (uhma- tai murrosikä, avioero) liittyviä ristiriitatilanteita ratkaistaan. Miten omassa elämässäsi tällaiset tilanteet on selvitetty?

Maantieto, biologia, terveystieto

vk ak

1 Kokoa lehtien kuvista terveellinen ja monipuolinen ruoka-annos, kaikki päivän ateriat tai ravintoympyrä.

2 Etsi ja nimeä lehtien kuvista erilaisia tunteita.

3 Etsi kuva, jossa esiintyy joku henkilö tms. ja tarkasele maailmaa hänen kautta. Kuvaile, mitä hän näkee, tuntee, missä elää jne.

4 Kuvataanko lehdissä jotain harrastusta tai liikuntamuotoa, jota voisit alkaa itse harrastaa, miksi?

5 Löytyykö lehdistä ohjeita elämäntilanteeseen?

ak yk

6 Millainen on aikauslehtien ihmiskuva? Miten voit kuvailla ihmisiä, jotka esiintyvät aikauslehtien artikkeleissa ja kuvissa? Millaista ihmiskuvaa sinä kaipaisit aikauslehtien sivuille?

7 Etsi aikauslehdistä kuvat koko ihmisen elämäntilanteesta vauvasta vanhukseen. Tee kuvista esim. juliste, johon voit etsiä kuhunkin elämäntilanteeseen liittyviä artikkeleita.

8 Käsittelee joku artikkeli luonnonsuojelua tai jotain aluetta, jota sinä haluaisit suojella? Millaisia ajatuksia sinulla olisi alueen suojelemiseksi?

9 Miten aikakauslehdet ja muu media muokkaavat lukijoidensa maailmankuvaa?

10 Tarkastele saamiasi aikakauslehtiä ja käy läpi niissä julkaistuja artikkeleita; käsittelee joku niistä jotain tiettyä aluetta tai esiintyykö jutuissa paikkoja tai paikannimiä? Selvitä missäpäin Suomea tai maailmaa alueet tai paikkakunnat sijaitsevat. Merkitse paikat karttapoljalle.

yk la

11 Tutustu löytämiesi paikkojen luonnonympäristöön ja ihmisen toimintaan alueella. Mihin ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeeseen alue kuuluu? Miten kuvalliset väestö ja asutuksen sijoittumista? Entä maankäyttöä ja luonnonvaroja? Mitä elinkeinoja siellä harjoitetaan? Voit tutustua myös kyseiseen maahan; väestö, kieli, rahayksikkö, pinta-ala, naapurimaat jne.

12 Löydätkö saatavilla olevista lehdistä kuvan, jossa näkyvän ekosysteemin voit analysoida? Millainen ekosysteemi on kyseessä? Onko kuvassa kasveja tai eläimiä? Mitä tuottajia, kuluttajia ja hajottajia valitsemassasi ekosysteemissä voisi elää? Entä eloton ympäristö; mitkä tekijät ovat vaikuttaneet sen muovautumiseen ja miten se vaikuttaa ekosysteemin toimintaan? Esitä kaavio ekosysteemisä ravintoketjusta. Selvitä aineiden ja energian kierto ekosysteemissä. Onko ekosysteemisä toiminnalla joitain erityisiä uhkatekijöitä? Miten määrittäisit ne ja miten ne vaikuttavat ekosysteemin toimintaan?

13 Tee maantieteellinen tutkielma maasta, jonka löydät lehtien artikkeleista tai kuvista.

- a) Mihin ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeeseen se kuuluu
- b) Väestö, määrä ja koostumus
- c) Elinkeinot, talous
- d) Valtiomuoto
- e) Rahayksikkö ja lippu
- f) Pinta-ala
- g) Rajanaapurit
- h) Tulevaisuus, ongelmat ja ratkaisut

14 Tutki saamiasi lehtiä. Löytyykö niistä artikkeleita jostain luonnonkatastrofista? Pehdy aiheeseen. Onko katastrofi luonnon vai ihmisen aiheuttama? Millaisia ovat sen syntymekanismit ja seuraukset?

Koulujen Aikakauslehtipäivänä starttaa suuri

Luokkalehti-kilpailu!

Tehkää luokkalehti tai kerätkää muu ryhmä ja suunnitelkaa oma aikakauslehti. Kilpailussa etsitään parasta kokonaisuutta, jossa yhdistyvät mukaansatempaava idea, mielenkiintoiset jutut ja hieno kuvitus.

Suunniteltava aikakauslehti on vapaamuotoinen niin idealtaan kuin aiheiltaankin, mutta yhdessä jutussa on käsiteltävä ympäristöä.

Kilpailussa kisataan ja voittajat palkitaan kolmessa sarjassa:

- Alakoulun sarjan voittajaryhmä saa itselleen Tähtitoimittaja-hupparit
- Yläkoulun sarjan voittajaryhmästä jokainen saa valita itselleen kerran kuussa ilmestyvän aikakauslehden vuosikerran (lisätietoja kohdasta Säännöt)
- Lukion ja ammatillisten oppilaitosten sarjassa jokainen voittaja saa niin ikään valita itselleen kerran kuussa ilmestyvän aikakauslehden vuosikerran (lisätietoja kohdassa Säännöt)

Vinkkejä lehden suunnitteluun sivulta 11

Säännöt:

- Luokkalehti-kilpailuun osallistuvat kaikki 11.11.2010 – 28.2.2011 Koululehtikoneella tehdyt ja julkaistut lehdet. Lehti on tämän lisäksi toimitettava myös tulostettuna versiona Aikakausmediaan (Aikakausmedia, "Luokkalehti-kilpailu" + sarja, PL 267, 00121 Helsinki). Lehdelle ei tarvitse tehdä verkkosivuja Koululehtikoneella.
- Lehden sisällön on koostettava tekijöiden omista tuotoksista. Lehdissä ei siis saa käyttää muiden kuin tekijöiden itsensä kirjoittamia juttuja, ottamia valokuvia tai tekemiä kuvituksia. Lehden tekemisessä tulee noudattaa Julkisen sanan neuvoston Journalistin ohjeita (www.jnsn.fi -> Journalistin ohjeet).
- Voittajalehdet valitsee tuomaristo, joka koostuu aikakauslehtialan ammattilaisista sekä Aikakausmedian edustajasta.
- Voittajalehdet tullaan esittelemään Aikakausmedian verkkosivuilla osoitteessa www.aikakausmedia.fi
- Yläkoulun ja lukion ja ammatillisten oppilaitosten sarjan palkintovuosikerrat voi valita seuraavien kustantajien valikoimista: A-lehdet Oy, Forma Publishing Group Oy, Otavamedia Oy ja Sanoma Magazines Finland Oy.